

ВАТ «Український науково-дослідний інститут шкіряно-взуттєвої промисловості»

Науково-дослідний інститут шкіряно-взуттєвої промисловості створено 25 липня 1930 р. на базі Центральної хімічної лабораторії Українського шкіряно-взуттєвого тресту, організованої ще в 1924 р.

Першим керівником інституту було призначено начальника даної лабораторії **Михайла Павловича Котова**.

В повоєнні роки інститут очолювали **Григорій Вікторович Лівий**, *канд. техн. наук*; **Ярополк Феодосійович Чередніченко**, *д-р техн. наук*; **Василь Антонович Журавський**, *канд. техн. наук*, **Місюра Валентин Давидович**, *інженер*.

Колектив, що складався з 10 чол. і розпочав свою діяльність в приміщенні однієї з лабораторій Академії наук УРСР, до 1940 р. налічував уже 150 чол. й перетворився у великий науковий заклад з філіалами в Харкові та Одесі, опорними пунктами на кількох підприємствах підгалузі, а також з дослідною шкіряною і модельною майстернями.

Оглядаючи 80-річну історію діяльності, слід відзначити науковий потенціал інституту – працівників, які стояли біля витоків його створення, сприяли становленню й розвитку.

Це – *доктори технічних наук* –

М.І.Купріянов, Я.Ф.Чередніченко, І.І.Половніков, А.А.Горбачев; *кандидати технічних наук* — **Г.В.Лівий, В.А.Журавський, М.М.Овруцький, Є.С.Овечкіс, С.Г.Пономарев, М.М.Олійник, М.Л.Дербаремдикер, А.Ю.Фуксман, С.Л.Івашкевич, Л.І.Карпукіна, Л.А.Ягода, В.С.Островський, М.А.Брагінський, В.В.Олійникова, О.В.Фарнієва, Б.Ф.Хижняк, В.З.Ільченко, Т.С.Макаришева, Ю.Б.Жбанков, Л.М.Кожанова**; *інженери* – **Е.А.Бабаєв, С.П.Скворчинська, М.І.Денисенко, В.І.Андрущак, А.І.Поволоцький, Т.М.Задворнова, Д.М.Єлинек, Л.О.Пятницька, В.І.Яковчук** та інші.

В 50-х роках минулого століття, виконуючи роботи галузевого значення практично для всіх союзних республік колишнього СРСР, колектив інституту зробив вагомий внесок у розв'язання найактуальніших для шкіряної та взуттєвої підгалузей проблем.

**Одним з важливих напрямків діяльності інституту
тоді було створення наукових основ
технології виробництва шкіри, дубильних екстрактів та взуття.**

Ігор Іванович ПОЛОВНИКОВ розпочав трудову діяльність в інституті в 1977 р. як завідувач лабораторії спортивного взуття.

З 1990 р. – заступник генерального директора НПО «Дніпро», а з 1994 р. – директор ВАТ «УкрНДІШП».

**Ігор ПОЛОВНИКОВ, д-р техн. наук,
директор інституту,
Заслужений діяч науки і техніки України**

Нині ВАТ «УкрНДІШП» — єдиний в Україні галузевий інститут, що розв'язує актуальні проблеми науково-технічного розвитку шкіряно-взуттєвої промисловості. Як і в роки становлення, сьогодні згуртований колектив висококваліфікованих працівників-однодумців, продовжуючи традиції попередників, робить гідний внесок у розвиток вітчизняної науки, виконуючи на високому рівні наукові дослідження за такими напрямками:

- ◆ Розроблення конструкцій та технології виробництва взуття різного функціонального призначення (повсякденного, спеціального, спортивного)
- ◆ Проведення комплексних випробувань фізико-механічних, технологічних і експлуатаційних властивостей штучної та синтетичної шкіри, полімерних клеїв і литьових композицій з урахуванням технологічних особливостей виробництва взуття та умов його експлуатації залежно від функціонального призначення
- ◆ Розроблення вимог до матеріалів для основних і допоміжних деталей взуття
- ◆ Розроблення технологічних регламентів, рекомендацій з виготовлення і використання полімерних клеїв, переробки ПВХ-пластифікатів, дівінілстирольних ТЕП, первинних та вторинних ПУ, полістиролів тощо
- ◆ Проведення дослідного носіння взуття, виготовленого з використанням нових матеріалів, новітніх технологічних рішень з метою одержання порівняльної оцінки якості виробів, відповідності нормативним вимогам
- ◆ Розроблення нормативної документації (ТУ) на шкіряно-взуттєву продукцію та пропозицій для внесення змін у чинну нормативно-технічну документацію
- ◆ Розроблення технологічної документації на взуття
- ◆ Надання консультацій з питань стандартизації та якості продукції
- ◆ Проведення експертизи шкіряно-взуттєвої продукції з метою захисту прав її споживачів та виготовлювачів
- ◆ Розроблення державних стандартів і галузевих нормативів на нові види продукції шкіряно-взуттєвого виробництва, відходи та допоміжні матеріали, проведення випробування продукції шкіряно-взуттєвого виробництва у системі сертифікації УкрСЕПРО, гармонізація національних стандартів з міжнародними та європейськими стандартами

**За період 1980—2010 рр. інститутом отримано
151 авторське свідоцтво на винаходи й промислові зразки.**

В 1988 р. **Український науково-дослідний інститут шкіряно-взуттєвої промисловості** (УкрНДІШП) стає головною організацією новоствореного Науково-виробничого об'єднання шкіряно-взуттєвої промисловості «Дніпро». Наукові дослідження, що виконували в інституті у той період, спрямовувалися на розроблення прогресивних і технологічних рішень. До тих робіт належать технологія виробництва шкір для верху взуття з шкур великої рогатої худоби із зниженням відходів під час зоління. Поєднання розроблених параметрів проведення технологічних процесів обробки шкур забезпечило виробництво м'якої, непухлинуватої шкіри з гладенькою, без стяжки, лицьовою поверхнею. Технологію було впроваджено на низці підприємств легкої промисловості й її застосування сприяло підвищенню екологічної чистоти виробництва і зниженню витрат хімічних матеріалів.

Спільно з Київським ЗАТ «ЧИНБАР» розроблено технологію виробництва шкір для верху взуття з шкур великої рогатої худоби зі зниженням відходів під час дублення, що зменшує матеріаломісткість дубильних сполук хрому та їхню концентрацію у відпрацьованих після дублення та додублення робочих рідинах.

З метою поліпшення екологічного стану відмочувально-зольних цехів підприємства розроблено технологію виробництва шкір для верху взуття із шкур великої рогатої худоби зі зменшеними витратами хімікатів під час зоління. Значне зменшення забрудненості стічних вод дало змогу ліпше використовувати сировину, підвищити якість шкіри.

Важливим напрямком у роботі інституту стало розроблення технології виробництва шкір нового асортименту та цільового призначення, у тому числі для верху модельного, повсякденного, спеціального і спортивного взуття, для низу взуття з використанням нових хімічних матеріалів, які призначено для виготовлення галантерейних виробів та одягу.

Як приклад такої розробки – шкіра «Дністер» хромового дублення із шкур великої рогатої худоби для верху спеціального робочого та спортивного взуття. Тут застосовано обробку, що забезпечила стійкість шкіри проти дії води, нафти й нафтопродуктів та підвищеної температури.

Розроблено технологію виробництва шкір для низу взуття клейового і рантового методів кріплення з використанням «сухого» методу дублення, що забезпечила випуск якісних шкір, які відповідають вимогам ГОСТу, за значного (у середньому 40-50%) скороченням об'єму стічних вод і вмісту в них концентрованих речовин (повна відсутність фенолів, у 5-10 раз менший вміст сполук важких металів). Для виробництва даних шкір використовували стандартне устаткування, вітчизняні хімічні матеріали.

Спільно з організаціями Мінхімпрому колишнього СРСР інститут виконував роботи зі створення нових синтетичних жирувальних матеріалів для виробництва натуральних шкір. Виготовлені та випробувані за виробничих умов нові жирувальні композиції на основі ефективних сульфоемульгаторів і хлорованих парафінів, а також композиції типу «фоселі» на основі фосфоромістких поверхнево-активних речовин, що призначені для емульсійного жирування шкір з підвищеною водостійкістю. Здійснено розроблення нових рецептур і технологій, які передбачають застосування окремих матеріалів для виготовлення шкіри, в тому числі барвників, пігментів і плівкоутворювачів.

Запропоновано низку технологій щодо раціональної переробки шкіряних відходів: одержання клею з спілкової обрізі та міздри; зв'язуючого для будівельних цілей; удобрювального борошна; кормових добавок у раціон птиці й сільськогосподарських тварин; для будівництва утеплювачів із теплоізоляційних плит з відходів дублених шкір шкіряного і взуттєвого виробництва тощо.

Продукти, виготовлені за розробленими технологіями на підприємствах колишнього Союзу, використовували в сільському господарстві, будівництві та інших галузях народного господарства.

За кількома пріоритетними напрямками виконували розробки для взуттєвого виробництва. Один з них – розроблення прогресивної технології безниткового клеє-теплого складання заготовок не тільки відкрито-

того, а й закритого взуття з штучних, синтетичних та натуральних матеріалів. Зазначену технологію було освоєно на підприємствах України та інших країн колишнього СРСР. Обсяг випуску за цією технологією тільки в 1989 р. становив близько 17 млн. пар літнього взуття із верхом з натуральних, синтетичних та штучних матеріалів.

Щоб поліпшити умови праці та екологічний стан взуттєвого виробництва, колектив інституту працював над створенням нових висококоміцних клеїв на базі водних дисперсій, використовуючи смоли і хімічні реактиви. Розробляли також нові фасони підшов з гуми та полімерних матеріалів, прес-формове оснащення для виготовлення їх. В інституті створено різноманітний **асортимент спортивного взуття:** для ігрових видів, занять аеробікою, фігурного катання на ковзанах, туризму, активного відпочинку тощо.

З метою механізації шкіряного виробництва інститутом спільно з проектно-конструкторськими організаціями створено серію вітчизняних машин для вимірювання площі й товщини шкір, зокрема це:

- ◆ Перша вітчизняна машина марки ПМ-3 електроконтактного принципу дії для вимірювання площі жорстких шкір
- ◆ Електронна машина ЕМІК з друкувальним пристроєм та клеймування результатів вимірювань на шкірі та контрольній стрічці
- ◆ Електронна високоточна машина ЕМІТ для вимірювання площі й товщини усіх елементів жорстких шкір (пол, воротків, чепраків). На основі цієї машини було розроблено та впроваджено на Васильківському виробничому шкіряному об'єднанні напівавтоматичну лінію для оздоблення чепраків.

Виконано комплекс робіт з удосконалення конструкцій підвісних барабанів типу БГА і БХА, що підвищило якість та прискорило процес рідинної обробки шкіри для верху й низу взуття.

З метою механізації та автоматизації взуттєвого виробництва провадили подальше удосконалення та модернізацію багатоопераційного устаткування, призначеного для складання взуття клейового методу кріплення, що значно підвищило ефективність виробництва.

В інституті здійснювали роботи щодо створення робототехнічних пристроїв з мікропроцесорними системами ЧПУ, зокрема, для пошиття плоских заготовок верху взуття, гнучких автоматизованих модулів для клейового складання взуття, автоматизованих агрегатів для пакування взуття в термоусадочну плівку й низку інших робіт.

Були розроблені та впроваджені у виробництво методи і прилади оцінювання якості шкіри та взуття, методи визначення стійкості шкіри проти вигину в мокрому та сухому станах, опору стиранню підшовних шкір у повітряно-сухому стані, гнучкості взуття тощо.

В 1994 р. інститут згідно Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» перетворене на відкрите акціонерне товариство «**Український науково-дослідний інститут шкіряно-взуттєвої промисловості**» (ВАТ «УкрНДІШП»).

Згідно з рішенням Міністерства промислової політики України (наказ №240 від 30.08.2000 р.) інституту надано статус головної організації з питань науково-технічного забезпечення та координації науково-технічної політики в шкіряно-взуттєвій промисловості.

Інститут брав участь у реалізації програми з розроблення матеріалів для одягу та взуття військовослужбовців. У рамках цієї програми УкрНДІШП спільно з УкрНДІТП, Львівською фабрикою технічних тканин, ВАТ «Тернопільський завод штучних шкір» та колективним взуттєвим підприємством «Київ» уперше в Україні створено взуттєвий матеріал – **тришарову кирзу**.

Виготовлена з неї партія взуття пройшла дослідне носіння з позитивними наслідками в підрозділах Збройних Сил України і на підприємствах агропромислового комплексу. Крім того, для потреб Міністерства оборони України і виготовлення виробів цивільного призначення розроблено новий вид штучної шкіри, застосовуваної у виробництві сумок, поясів та окремих видів взуття.

До актуальних розробок, виконаних провідними лабораторіями інституту, належать:

- ✓ Принципово нова технологія виробництва шкір для верху взуття без застосування токсичних солей хрому та дублення
- ✓ Комплексна технологія біологічного очищення стічних вод шкіряних заводів від хрому, хлоридів, сульфатів та вапна
- ✓ Технологія виробництва з відходів хромових шкір колагено-допоміжної речовини для використання замість харчового крохмалю та дефіцитних імпорتنих латексів в текстильній промисловості, а також у виробництві підкладкової штучної шкіри
- ✓ Нові жирувальні матеріали на базі вітчизняної сировини і організація виробництва їх в Україні
- ✓ Прилади для вимірювання температури робочих органів машини та рН-метри для контролю агресивних середовищ, а також установка для очищення вентиляційних викидів шкіряних та взуттєвих підприємств від токсичних органічних розчинників
- ✓ Міждержавні стандарти, що регламентують вимоги до деяких видів взуття та шкіртоварів, національна термінологія шкіряного, взуттєвого, шкіргалантерейного виробництва тощо

Більшість названих робіт виконано у тісній співпраці з шкіряними та взуттєвими підприємствами. Так, внаслідок тривалого співробітництва інституту з Київським ОП «КІСПО» та Вознесенським шкіряним підприємством «Возко» стали функціонувати спільні лабораторії. Значну частину робіт, виконаних інститутом у той період за участю шкіряних та взуттєвих підприємств, було впроваджено зі значним економічним ефектом. Наприклад, на Київському шкірзаводі «ЧИНБАР» – нову технологію виробництва шкіри; на Київському підприємстві «Кияни» – технологію виробництва нових видів повсякденного й спеціального взуття, а на київських хімічних підприємствах «ІСНІ» та «СИНТЕХО» – нові жирувальні матеріали.

ВАТ «УкрНДІШП» Міністерством промислової політики України атестовано та визначено головним з питань науково-технічного забезпечення за напрямком «шкіряно-взуттєва галузь» (свідоцтво №119 від 19 жовтня 2007 р.), має технічні можливості, матеріальну базу та штат досвідчених наукових працівників.

За останні роки здійснено такі наукові розробки, з урахуванням яких створено широкий асортимент взуття різного призначення, що успішно впроваджений у виробництво:

- * Уніфікована внутрішня форма копила для виробництва взуття для військовослужбовців Збройних Сил України
- * Нові копили і нормативно-технічна документація на виготовлення взуття для військовослужбовців Збройних Сил України
- * Нова конструкція і технологія виробництва танцювально-оздоровчого дитячого взуття
- * Ресурсозберігаюча технологія виробництва і конструкції спеціального взуття з підвищеними термо- та гідрофобними властивостями
- * Технологія виробництва і конструкції взуття для туризму та активного відпочинку
- * Ресурсозберігаюча технологія виробництва і конструкції спеціального взуття для захисту ніг від агресивного середовища й механічних пошкоджень
- * Ресурсозберігаюча технологія виробництва і конструкції спеціального взуття для захисту ніг від шкідливої дії вібрації

Інститут тісно співпрацює з низкою організацій та підприємств взуттєвої промисловості як України, так і інших країн. Наприклад, з Інститутом медицини праці АМН України та ТОВ «Завод Вулкан» провадиться робота зі створення нових віброгасних матеріалів для конструкцій спеціального взуття для захисту ніг від шкідливої дії вібрації; з Кооперативно-торговим університетом Молдови на базі спільного українсько-молдавського проекту науково-технічного співробітництва – з розроблення нового технологічного процесу виробництва натуральної шкіри з підвищеними експлуатаційними властивостями на основі нових біоматеріалів. Спільно з ТОВ «Таланлегрпром» створено низку нових конструкцій спеціального взуття для захисту ніг від шкідливих чинників, а саме для туризму і активного відпочинку, з підвищеними термо-гідрофобними властивостями для захисту ніг від агресивного середовища й механічних пошкоджень тощо. Зросла також зацікавленість іноземних організацій у розробках інституту. Так, останнім часом започатковано співробітництво з В'єтнамським дослідним інститутом шкіри і взуття, який є провідним науковим закладом у сфері виробництва даної продукції, для проведення спільних науково-технологічних досліджень та створення виробничих підприємств.

Сьогодні колектив УкрНДІШП, який щиро вірить в успішне майбутнє України, інституту і вітчизняного виробника, готовий до ділової співпраці та зацікавлений у розширенні партнерських зв'язків.

1930–2010

80-річна історія діяльності наукового закладу свідчить, що попередні керівники

М. П. Котов

Г. В. Лівий

Я. Ф. Чередниченко

В. А. Журавський

разом із колективом, який очолювали, створили добрі передумови для освоєння в подальшому сучасних методів проведення наукових досліджень.